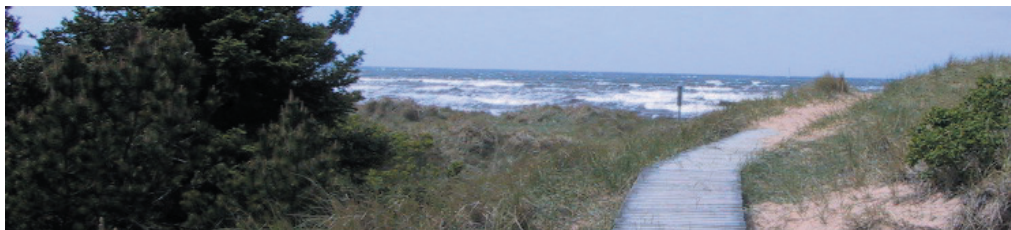

Arkitekturprogram KUSTEN

OM- OCH TILLBYGGNAD AV VILLOR OCH STUGOR

**LAHOLMS
KOMMUN**

Arkitekturprogram

Detta arkitekturprogram vänder sig till dig som ska bygga om eller till ditt hus i kustlandskapet. Syftet är att belysa de faktorer som är avgörande för att den befintliga bebyggelsekaraktären ska bevaras. Programmet är tänkt att fungera som en grund vid bedömning av bygglov samt som ett diskussionsunderlag mellan bygglovshandläggare och bygglovssökande.

Ömtåligt landskap

Det öppna havet breder ut sig mot den obrutna kustlinjen i väster. Kusten böjer sig i en mjuk båge med sandstrand och dyner. Innanför dynerna finns fuktängar och planterad tallskog med inslag av asp och björk. Den vindpinade skogen ger landskapet dess speciella karaktär.

Detta landskap är ömtåligt för exploatering och kustområdet är enligt miljöbalken av riksintresse för bl.a naturvård. Sedan slutet av 1970-talet har befolkningen i Halland ökat mest i landet och detta har bl.a medfört ett ökat exploateringstryck på kustområdet. Detta gör att behovet av riktlinjer för kustens bebyggelseutveckling är stort.

Föränderlig bebyggelse

Före 1850 var kusten utmark med magert bete. Enstaka strandridartorp låg vid stranden. Under senare delen av 1800-talet skedde en omfattande uppodling även i de kustnära områdena. Det ledde till stora problem med strandflykt. 1856 köptes flygsandfälten in av staten och tallskog planterades för att hejda jordförstöringen. Vid 1900-talets början blev det alltmer populärt med havsbad och kusten blev attraktiv för rekreation och förströelse.

Första sommarstugan

Redan vid slutet av 1800-talet startades barnkolonier som riktade sig till stadsbarn från arbetarklassen. Många kommuner förlade sina barnkolonier till Mellbystand där barnen tillbringade några veckor på sommaren.

I området finns många goda och välbevarade dokument över den epok då badorterna började växa upp längs hallandskusten. Det första pensionatet byggdes 1908 i Mellbystrand och samma år byggdes också det första sommarhuset. Det följdes snabbt av fler. All tidig bebyggelse lades inne i tallskogen. När Sverige fick semesterlag 1938 växte tältstäder upp innanför sanddynerna. Dessa permanentades efterhand till stugbyar med tätt liggande enkla stugor, ofta bara 2 x 2m. I dynerna byggdes badstugor.

Efterhand som kraven på standard steg tillkom olika gemensamhetsanläggningar. På 50-talet tilläts stugor på 20 m² och på 60- och 70-talen uppfördes villabebyggelse för permanentboende i tidstypiska stilar. I Mellbystrand och Skummeslövsstrand finns tidstypisk småhusbebyggelse från 1900-talets alla epoker.

Huset och tomten

Varje plats är unik! Fundera över vilka förutsättningar som råder på just din tomt och vilka värden som finns i de befintliga byggnaderna. Vilken är platsens karaktär och vilka är dess kvalitéer?

Eftersträva ett samspel mellan tomten och huset. Varje tomt är unik och ska behandlas efter dess förutsättningar. Undvik sprängning, schaktning och utfyllnader.

En stävan ska vara att bebyggelsen är underordnad landskapet. Det innebär att bebyggelsen ska vara lägre än vegetationen och inte ges någon framträdande placering i landskapet.

Låt tomten styra hur huset och tillbyggnaden ska utformas.

Spara befintlig vegetation på tomten. Det tar lång tid innan nyplanterad vegetation får full storlek och karaktär.

Ditt hus är grannens utsikt! Ta hänsyn till grannen och kringliggande bebyggelse. Bygg inte igen utblickar mot havet eller landskapet.

Lämna fri passage så att många kan nå kusten. Gröna stråk är viktiga att bevara för växt- och djurlivet.

Ta vara på vegetationen på tomten. Det tar många år innan nyplanterade träd får full storlek och karaktär.

Volym och proportioner

En grundregel när ett hus ska byggas till är att den ursprungliga huskroppen får styra hur tillbyggnaden utformas. Husets ursprungliga form bör kunna avläsas även efter tillbyggnaden.

Anpassa tillbyggnaden till den befintliga huset. Exempelvis kan stora byggnadskroppar brytas ner i mindre volymer. Detta medför att bebyggelsen lättare kan anpassas till platsen och större ingrepp i marken kan undvikas.

Låt den äldre byggnadens karaktär finnas kvar. Detta kan göras genom att tillbyggnaden får ett formspråk som tydligt visar vad som är nytt och gammalt.

Tillbyggnaden kan placeras fristående från det ursprungliga huset. Huskropparna kan fogas samman med en länk som utgör en lättare sammanbyggnad mellan dem.

Anpassa tillbyggnaden till det ursprungliga huset. Det får gärna synas vilken del av byggnaden som är ny.

MATERIAL

Anpassa tillbyggnaden till det befintliga huset när det gäller fasadmateriäl och tak.

Fasader

Behåll den nuvarande materialkaraktären med stående eller liggande träpanel. Trä är traditionsenligt det fasadmateriäl som passar bäst i kustlandskapet. Trä i kombination med puts kan vara ett alternativ.

Fasadmateriälet som passar bäst i kustområdet är trä.

Takmaterialeen i kustområdet bör utgöras av äkta materiäl, exempelvis tegel- eller betongpannor.

Tak

Viktigt är att takmaterialeen utgöras av äkta materiäl och inte imitationer av annat materiäl. Takmaterialeen bör ha en matt karaktär för att inte synas på långt håll. Undvik därför glaserade takpannor och plåttak som liknar takpannor. Lämpliga takmateriäl är tegelpannor, betongpannor, fibercementplattor eller bandtäckt plåt.

FÄRGSÄTTNING

Den färg vi uppfattar på en byggnad är påverkad av bl.a ljuset, omgivningen och en hel rad andra faktorer. Vid färgsättning av en byggnad är det därför svårt att välja vilken kulör en byggnad ska ha enbart genom att titta på färgprover. Provmåla gärna ett par kvadratmeter på fasaden för att se hur färgen upplevs på huset.

Traditionellt har husen färgsatts olika beroende på var i området de låg. Nära stranden är husen ljusa, medan de längre från stranden ofta är laserade i naturfärger; grått, grönt och brunt. De äldre husen ligger ofta väl indragna på tomten. Fasaden är klädd med träpanel i falurött, bruna, grå eller vita färger.

Byggnader som ligger en bit från havet i tallskogen är ofta laserade i naturfärger och smälter väl in i naturen.

Äldre byggnader är ofta klädda med träpanel färgsatt i falurött eller bruna färger.

Leta gärna efter ett vackert färgsatt hus. Fråga vilket nummer färgen har för att hitta exakt samma nyans. Med tiden bleknar färgen och man bör vara medveten om att om huset målas med samma färg kan det ändå upplevas olika beroende på ljusförhållande och färgens ålder.

STAKET OCH INHÄGNADER

Naturtomter behöver sällan inhägnader, istället kan naturliga gränser som vegetation, buskage eller stenmurar utnyttjas.

Befintlig vegetation kan ofta utgöra en naturlig avgränsning av tomtgränsen. I förekommande fall kan den kompletteras med mindre staket eller andra naturanpassade avgränsningar.

Tomtgränser kan markeras med enkla gärdsgårdar i trä.

I de fall staket förekommer bör de ges en nedtonad färg för att inte bli dominerande i landskapet.

Förändra inte gatans karaktär. Den gröna och lummiga gatumiljön är en viktigt del av Mellbystrand och Skummeslövstrand.

Granbäckar har traditionellt använts för att omgärda fastigheterna i vissa delar av norra Mellbystrand. Granhäckarna bör inte tas bort och ersättas med staket eller murar av modernare snitt, då de utgör ett lummigt och intimt uttryck som är karaktärsskapande i området.

Vegetation kan ersätta plank och böga murar.

I kustområdet ersätter häckar ofta plank och murar. Detta ger gatan en grön och lummig karaktär.

DETALJER

Välj detaljer som stämmer i proportioner med det befintliga husets skala, t.ex dörrar och fönster, takfot, takutsprång.

Fönster

Placering och utformning av fönster speglar ofta modets variationer. Anpassa fönster och fönstersättning till det befintliga huset, men låt det gärna synas vilken del av huset som är ny.

Undvik att blanda för många fönstertyper och storlekar på samma byggnad.

Fönster ska anpassas efter byggnadens volym. Undvik överstora glasytor, speciellt i gavlarna.

Fönsternas utformning har varierat genom tiderna. Det spelar vilken tid huset byggdes. Låt det därför gärna synas vilken del av huset som är nytt.

Belysning

Belysning bidrar till helhetsintrycket av en bebyggelsemiljö. Viktigt att tänka på är vilken typ av ljus som används, armatur, placering samt hur ljuset är riktat.

Låg och diskret belysningsarmatur bör användas.

Släck inte månen! Lys inte upp omgivningen för mycket så att natten inte bli mörk.

Belysning är viktigt under den mörka delen av året.

Verandor & uteplatser

Det utbud av uterum som finns på marknaden idag är ofta enkelriktat och stämmer ofta dåligt med den traditionella bebyggelsen, varken när det gäller material eller utformning. Alternativ kan vara en traditionell glasveranda eller ett lusthus. En veranda som är utformad utifrån husets och trädgårdens förutsättningar kan te sig bättre som ett lusthus än som ett uterum i direkt anslutning till huset.

Enkla uteplatser

På skyddade tomter som omges med täta häckar kan enkla uteplatser ordnas med små medel. Smågatsten, marktegel, spaljéer eller buskar kan enkelt bilda en trivsamt miljö som blir avskild från resten av tomten.

Utnyttja höjdskillnader för att skapa uteplatser. På så sätt kan skillnaden mellan golvnivån ute- och inne bli liten.

Uteplatsen kan anläggas på trädäck så skadas inte marken av omfattande markarbeten.

Ett lusthus kan vara ett alternativ till ett uterum. Det placeras fristående från huvudbyggnaden, vilket gör att det lättare kan anpassas till huset och tomten.

Altaner som anläggs på trädäck skadar inte marken och kan göra att skillnaden mellan ute och inne blir liten.

Varje enskild tomt skall behandlas som en del av den totala miljön. På så vis bär varje tomtägare ett ansvar för hur helheten kommer att upplevas. Stora ingrepp i tomtmarken kan få konsekvenser för hela gatumiljön i området. Se er därför omkring ordentligt och fundera på vilka kvalitéer som finns i miljön längs gatan. Fundera på hur de unika värdena kan tas till vara.

Försök föreställa dig hur naturen kan bevaras och hur trädgården ska användas före ombyggnad. På detta sätt kan både tillbyggnad och trädgårdens utformning göras med största möjliga hänsyn till naturen på tomten. Kontakta gärna en trädgårdsarkitekt för att diskutera just din trädgårds förutsättningar och möjligheter.

Behåll naturmarken den kräver minst skötsel. Ev kan en del av tomten vara anlagd medan en del av tomten bevaras som naturtomt. Gångar kan klippas i det höga gräset och bilda stråk genom naturen och göra en större del av tomten tillgänglig.

Uteplatser kan anläggas på trädäck så skadas inte marken av omfattande markarbeten.

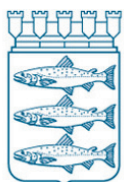

Befintlig vegetation bör sparas. Hårdgjorda ytor bör begränsas och anpassas till naturen.

Tag gärna kontakt med kommunens arkitekter i ett tidigt skede för råd och vägledning.

Mer information om bygglov hittar du på kommunens hemsida. www.laholm.se

Arkitekturprogrammet är utgivet av Samhällsbyggnadskontoret, Laholms kommun. Text och foto har bearbetats utifrån projektet *Kvaliteter i bebyggelse och landskap vid Hallandskusten*, ett samarbete mellan Hallandskommunerna, länsstyrelsen och Moviumsekretariatet, SLU Alnarp. Kommunfullmäktige har 2005-05-26 beslutat att arkitekturprogrammet ska vara vägledande för framtida byggande i kusten. Materialet är ej tvingande, endast rådgivande.

**LAHOLMS
KOMMUN**

Huset ska placeras så att sprängning, schaktning och utfyllnader kan undvikas, så att naturen kan bevaras.

Spara befintliga träd och buskar. De ger skydd för väder och vind.

Undvik stora hårdgjorda ytor, lägg hellre plattor i gräs än hela asfaltytor. Smyg in parkeringsplatser och körbanor.

Vid nyplantering använd växter som naturligt finns på platsen, t.ex. tall, björk, en, vildros, ginster, ljung och kaprifol. Ersätt inte tallen med snabbväxande lövträd eller liknande. Naturligt växande vegetation som är viktiga kustnära växter att värna om.

Dynerna är ett karakteristiskt landskapselement som fortfarande är synliga i de obebyggda områdena. Vid om- och tillbyggnad bör hänsyn tas till dynerna och dessa bör inte planeras ut och ersättas med gräsmattor.